

ГЛАВА ТРЕТА

МОЛИТВЕН ЖИВОТ

- 1099 2697 Молитвата е животът на обновеното сърце. Тя трябва да ни въодушевява във всеки момент. Обаче ние забравяме Този, Който е наш Живот и Всичко наше. Ето защо по традициите на Второзаконие и пророците Духовните Отци настояват за молитвата като „спомен за Бога“ и като често пробуждане на „паметта на сърцето“: „Трябва да си спомняме за Бога по-често, отколкото дишаме.“¹ Не можем обаче да се молим „по всяко време“, ако няма определени по сила и по времетраене моменти, когато молитвата е желателна: това са върховите моменти на християнската молитва.
- 1168 2698 Преданието на Църквата предлага на верните ритмичност на молитвата, предназначена да подхранва постоянното моление. Някои молтви са всекидневни: сутришна и вечерна молитва, преди и след ядене, литургията на Часовете. Неделята, чийто център е Евхаристията, е осветена главно от молитвата. Цикълът на литургичната година и нейните големи празници са основните периоди на молитвен живот за християните.
- 1174
- 2177
- 2563 2699 Господ води всеки човек по пътища и начини, които Му харесват. Всеки верен Му отговаря според решението на сърцето си с личния израз на своята молитва. Християнското Предание запазва три главни изрази на молитвен живот: устна молитва, размисъл (медитация), съзерцателна молитва. Те имат една обща основна черта: съсредоточаване на сърцето. Тази бдителност да се запази Словото и да се живее в присъствието на Бога прави от тези три изрази върховни елементи в молитвения живот.

¹ SANCTUS GREGORIUS NAZIANZENUS, *Oratio* 27 (theologica 1), 4: SC 250, 78 (PG 36, 16).

Член 1

ИЗРАЗЯВАНЕТО НА МОЛИТВАТА

I. Устната молитва

2700 Чрез Словото Бог говори на човека. Именно чрез умствени или гласни слова нашата молитва придобива форма. Но най-важното е присъствието на сърцето в Този, на Когото ние говорим в молитвата. „За да бъде чута молитвата ни, зависи не от множеството думи, а от усърдието на нашите души.“² 1176

2701 Устната молитва е необходима част от християнския живот. На учениците си, привлечени от мълчаливата молитва на своя Учител, Исус препоръчва една устна молитва: „Отче Наш“. Исус не само се е молил с литургичните молитви в синагогата. Евангелията ни Го показват да издига глас, за да изрази личната си молитва: от ликуващото прославяне на Отца³ до скръбта в Гетсимания⁴. 2603 612

2702 Тази нужда да се свържат чувствата с вътрешната молитва отговаря на изискването на нашата човешка природа. Ние сме тяло и дух и изпитваме нуждата да изразим външно чувствата си. Трябва да се молим с цялото си същество, за да дадем на нашата молитва цялата е възможна сила. 1146

2703 Тази нужда отговаря също на едно божествено изискване. Бог търси поклонници по Дух и Истина и следователно – молитвата, която се въздига жива от дълбочината на душата. Той иска също външния израз, който съединява тялото с вътрешната молитва, защото тя Му отдава свършена почит за всичко онова, на което Той има право. 2097

2704 Защото, външна и напълно човешка, устната молитва е истинската молитва на тълпите. Но и най-вътрешната молитва не пренебрегва гласната молитва. Молитвата става вътрешна в степенята, в която ние имаме съзнание „за Този, на Когото говорим“⁵. Тогава устната молитва става първата форма на съзерцателната молитва.

² SANCTUS IOANNES CHRYSOSTOMUS, *De Anna*, sermo 2, 2: PG 54, 646.

³ Вж. *Мат.* 11, 25-26.

⁴ Вж. *Марк.* 14, 36.

⁵ SANCTA THERESIA A IESU, *Camino de perfeccion*, 26: Biblioteca Mistica Carmelitana, v. 3 (Burgos 1916) p. 122.

II. Размисълът (Медитацията)

2705 Размисълът е преди всичко търсене. Духът търси да разбере
158 защо и какъв е християнският живот, за да се присъедини и да отговори на това, което Бог иска. За това се изисква внимание, което трудно се съсредоточава. Обикновено си помагаме с книга и християните не са лишени от такава помощ: Свещеното Писание, особено Евангелието, светите икони, литургическите текстове за деня или
127 за периода, писанията на Духовните Отци; духовни книги, голямата книга на Сътворението и тази на историята, страницата на „Днешния Ден“ на Бога.

2706 Да се размишлява върху това, което се чете, води до неговото усвояване, съпоставяйки го със самия себе си. Тук се отваря друга книга: тази на живота. Минава се от мислите към действителността. В рамките на смирението и на вярата ние разкриваме там подбудите, които вълнуват сърцето, и можем да ги разпознаем. Трябва да вършим Истината, за да достигнем до Светлината: „Господи, какво да направя?“

2690 2707 Методите на размисъл са толкова разнообразни, колкото и духовните учители. Християнинът трябва да желае редовно да размишлява. В противен случай той прилича на първите почви от притчата за сеяча.⁶ Но методът е само водач. Важното е да се напредва
2664 със Светия Дух по единствения път на молитвата: Исус Христос.

2708 Размисълът задейства мисълта, въображението, чувството и желанието. Това мобилизиране е необходимо, за да задълбочим убежденията във вярата; да подбудим обръщане на сърцето и да засилим
516 волята да следваме Христос. Християнската молитва обикновено
2678 размишлява върху „тайните на Христа“, както в *божественото четене*, или в Броелицата. Тази форма на молитвено размишление е с голяма стойност, но християнската молитва трябва да се стреми подалеч: към опознаване любовта на Господа Исуса в съединение с Него.

⁶ Вж. *Марк*. 4, 4-7. 15-19.

III. Умствената молитва

2709 Какво нещо е умствената молитва? Света Тереза отговаря: „Умствената молитва според моето мнение е интимно приятелско отношение, при което ние често разговаряме с Бога, от Когото знаем, че сме обичани.“⁷ 2562-2564

Умствената молитвата търси „Този, Когото обича душата ми“ (*Пес. на песн. 1, 7*).⁸ Това е Исус и в Него Отец. Той е търсен, защото да Го желаем е винаги началото на любовта и Той е търсен в чистата вяра, която ни прави да се раждаме от Него и да живеем в Него. Можем още да размишляваме в умствената молитва, но погледът е отправен към Господа.

2710 Изборът на *време и продължителността на умствената молитва* зависят от определена воля, разкриваща тайните на сърцето. Умствената молитва се извършва не само когато имаме време: трябва да определяме време да бъдем при Господа, с твърдото решение да не Му Го отнемаме в каквито и да са изпитания и сухота на сърцето при срещата с Него. Не можем винаги да размишляваме, но можем винаги умствено да се молим, независимо от здравословното състояние, от работата или чувствата. Сърцето е мястото за търсенето и срещата в бедността и вярата. 2726

2711 *Навлизането в умствената молитва* е подобно на влизането в Евхаристичната литургия: „да съсредоточим“ сърцето, да концентрираме цялото си същество под въздействието на Светия Дух, за да навлезе Той в дома на Господа, който сме ние; да събудим вярата, за да влезем в Присъствието на Този, Който ни очаква; да свалим нашите маски и да обърнем сърцето си към Господа, Който ни обича; да Му се поднесем като жертвоприношение, което трябва да бъде очистено и преобразено. 1348 2100

2712 Умствената молитва е молитва на Божието чедо, на опростения грешник, който скланя да приеме любовта, с която е обичан, и отговаря, обичайки още повече.⁹ Но той знае, че любовта, с която отговаря, е тази, която Духът влива в сърцето му, защото всичко е

⁷ SANCTA THERESIA A IESU, *Libro de la vida*, 8: Biblioteca Mistica Carmelitana, v. 1 (Burgos 1915) p. 57.

⁸ Вж. *Песен на песн.* 3, 1-4.

⁹ Вж. *Лук.* 7, 36-50; 19, 1-10.

- 2822 благодат от страна на Бога. Умствената молитва е смирено и покорно отдаване на любящата воля на Отца във все по-дълбоко общение с Неговия Възлюбен Син.
- 2559 2713 Така умствената молитва е най-простият израз на тайната на молитвата. Умствената молитва е *дар*, благодат. Тя може да бъде приета само в смирение и бедност. Умствената молитва е *съюзът*, сключен от Бога в дълбината на нашето съществуване.¹⁰ Молитвата е *общение*: в нея Светата Троица оформя човека, образ Божи, по Свое подобие.
- 2714 Така умствената молитва е *върховен момент* на молитвата. В умствената молитва Отец ни дава сили чрез Своя Дух, за да се укрепи в нас вътрешният човек, за да обитава Христос в сърцата ни чрез вярата и ние да бъдем вкоренени и утвърдени в любовта.¹¹
- 1380 2715 Съзерцанието е *поглед* на вярата, насочен в Христос. „Аз Го гледам и Той ме гледа“, казва по времето на своя свет свещеник селянинът от Арс, когато се моли пред Дарохранителницата.¹² Това внимание към Него е отричане от „Аз“-а. Неговият поглед очисти сърцето. Светлината на погледа на Исус осветява очите на нашето сърце; тя ни учи всичко да виждаме в светлината на Неговата Истина и Неговото състрадание за всички хора. Съзерцанието също пренася своя поглед върху тайните на живота на Христос. То ни води по този начин към „вътрешно опознаване на Господа, за да Го обичаме и да Го следваме още повече“¹³.
- 521 2716 Умствената молитва е *слушане* на Божието Слово. То съвсем не е пасивно слушане. Това слушане е послушание във вярата; безусловен прием на слугата и любящо присъединяване на детето. То участва в „Да“ на Сина, станал Слуга, и „Да бъде“ (*Fiat*) на Неговата смирена слугиня.
- 494 2717 Умствената молитва е *стихване*, този „символ на бъдния свят“¹⁴; или „мълчалива любов“¹⁵. Словата в молитвата не са речи,
- 533

¹⁰ Вж. *Иер.* 31, 33.

¹¹ Вж. *Ефес.* 3, 16-17.

¹² Вж. F. Trochu, *Le Curé d'Ars Saint Jean-Marie Vianney* (LYon-Paris 1927) p. 223-224.

¹³ SANCTUS IGNATIUS DE LOYOLA, *Exercitia spiritualia*, 104: MHSI 100, 224.

¹⁴ SANCTUS ISAAC NINIVENSIS, *Tractatus mystici*, 66: ed. A.J. WENSINCK (Amsterdam 1923) p. 315.

¹⁵ SANCTUS IOANNES A CRUCE, *Carta*, 6: *Biblioteca Mistica Carmelitana*, v. 13 (Burgos 1916) p. 262.

а съчки, които подхранват огъня на любовта. Именно в това мълчание, непоносимо за „външния“ човек, Отец ни казва Своето въплътено Слово, страдащо, умряло и възкръснало, чийто Синовен Дух ни подбужда да участваме в молитвата на Исус. 498

2718 Умствената молитва е единение с молитвата на Христос в рамките, в които тя ни дава възможност да участваме в Неговата тайна. Тайната на Исус се отслужва от Църквата в Евхаристията и Светият Дух я одухотворява в умствената молитва, за да бъде проявена чрез любовта в дела.

2719 Умствената молитва е общение в любовта, носителка на Живот за мнозина в степената, в която тя е в съгласие да остане в нощта на вярата. Пасхалната нощ на Възкресението идва благодарение на тази нощ на агонията и погребението. Това са трите върховни момента в Часа на Исус, които Неговият Свети Дух (а не „плътта, която е немощна“) изживява в молитвата. Трябва да се съгласим да бдим един час с Него¹⁶. 165 2730

Накратко

2720 *Църквата кани верните на редовна молитва: всекидневни молитви; Литургия на Часовете; неделна служба; празници през литургичната година.*

2721 *Християнското Предание включва три главни израза на молитвения живот: гласна молитва; размисление и умствена молитва. Общото при трите е съсредоточаването на сърцето.*

2722 *Устната молитва се основава на единението на тялото и духа в човешката природа; тя съединява тялото с вътрешната молитва на сърцето по примера на Исус, когато той се моли на Своя Отец и учи апостолите Си на Отче наш.*

2723 *Размисълът е молещо търсене, което си служи с мисълта, въображението, чувството и желанието. То има за*

¹⁶ Вж. *Мат.* 26, 40-41.

цел усвояване на разглеждания обект чрез вярата, съпоставен с действителността на собствения живот.

- 2724 *Умствената молитва е обикновеният израз на тайната на молитвата. Тя е поглед на вярата, отправен към Исус; слушане на Божието Слово; мълчалива любов. Тя осъществява сливането с молитвата на Христос, доколкото ни прави участници в Неговата тайна.*

Член 2

БОРБАТА ЗА МОЛИТВАТА

- 2725 Молитвата е дар на благодатта и решителен отговор от наша страна. Тя винаги предполага усилие. Великите молеци се в Стария Завет преди Христос, като Божията Майка и светците, ни учат с
- 2612 Него: молитвата е борба. Срещу кого? Срещу нас самите, срещу
- 409 хитрините на Изкусителя, който прави всичко, за да отклони човека от молитвата, от единението му със своя Бог. Молим се така, както живеем, защото живеем, както се молим. Ако не искаме постоянно да действаме в Духа на Христос, не можем също така постоянно да
- 2015 се молим в Негово име. „Духовната битка“ на новия живот на християнина е неделима от битката на молитвата.

I. Възраженията относно молитвата

- 2726 В борбата за молитвата ни предстои да се противопоставим на нас самите и на хората около нас за *погрешните схващания за молитвата*. Някои виждат в молитвата просто психологическо действие; други – усилие за концентрация, за да достигнем до умствена празнота. Някои я свеждат до определено поведение и ритуални слова. В подсъзнанието на много християни да се молят е нещо несъвместимо с това, което имат да вършат: те нямат време. Тези, които търсят Бога чрез молитвата, бързо се обезсърчават, защото не знаят, че молитвата идва от Светия Дух, а не от тях самите.

- 2727 На нас ни предстои също така да се противопоставим на *начините на разсъждение* на „този свят“. Те ни проникват, ако не сме
- 37 бдителни. Например: истинско ще бъде само това, което е провере-

но от разума и от науката (но да се молим е тайна, която излиза извън рамките на съзнанието и подсъзнанието ни); истински са производствените ценности и печалбата (молитвата е непроизводителна и следователно е безполезна); чувствителността и удобството са критерии за истината, доброто и красивото (обаче молитвата, „любовта към Красотата“ [filocalia], е влюбена в Славата на Живия и Истински Бог); в противовес на активността молитвата се представя като бягство от света (обаче християнската молитва не е отчуждаване от историята, нито развод с живота). 2500

2728 Най-сетне, трябва да водим борба с това, което чувстваме като *неудаващо ни се в молитвата*: отчаяние пред нашата сухота; тъга, че не можем да отдадем всичко на Господа, защото нямаме „много имот“¹⁷; разочарование, че не сме удовлетворени според собствената ни воля; нараняване на гордостта ни, която упорства върху недостойнството ни на грешници; фалшиво схващане на безкористността на молитвата и т.н. Заключение е винаги същото: Каква полза да се моля? За да преодолеем тези препятствия, трябва да се борим, за да придобием смирение, вяра и постоянство.

II. Смирено бодърстване на сърцето

ПРЕД ТРУДНОСТИТЕ НА МОЛИТВАТА

2729 Обичайната трудност за молитвата ни е *разсеяността*. Тя може да се отнася до отделни думи и техния смисъл в устната молитва. Тя може да засегне по-дълбоко Този, Когото молим в гласната молитва (литургична или лична), в размишлението и в умствената молитва. Ако се стремим да прогоним разсеяността, това би значело да попаднем в клопките ѝ тогава, когато е достатъчно да се върнем към сърцето си: разсейването ни разкрива това, към което сме привързани, и смиреното осъзнаване на това пред Господа трябва да събуди любовта ни, за да Го предпочетем, поднасяйки Му решително сърцето си, за да го очисти. В това се състои битката, в избора на Господар, на когото да служим.¹⁸ 2711

2730 Положителното в битката срещу нашето „Аз“, собственическо и властно, са *бдителността* и трезвомислието на сърцето. Кога-

¹⁷ Вж. *Марк.* 10, 22.

¹⁸ Вж. *Мат.* 6, 21. 24.

2659 то Исус настоява за бдителността, тя винаги се отнася за Него, за Идването Му в последния ден и всеки ден: „Днес“. Женихът идва посред нощ. Светлината на вярата е тази светлина, която не трябва да загасне: „Сърцето ми повтаря Твоите думи: „търсете лицето Ми“ (Пс. 26, 8).

2731 Една друга трудност за тези, които искат да се молят искрено, е *сухотата*. Тя става част от молитвата, когато сърцето е пусто, без склонност към мисли, спомени и чувства, дори и духовни. Това именно е моментът на чистата вяра, която остава вярна с Исус в агонията и в гроба. „Житното зърно ... ако ... умре, принася много плод“ (Иоан. 12, 24). Ако сухотата се дължи на липса на корен, защото Словото е паднало на камък, битката помага за обръщането.¹⁹

С ЛИЦЕ СРЕЩУ ИЗКУШЕНИЯТА В МОЛИТВАТА

2609 2732 Най-обикновеното, най-скритото изкушение е *липсата на вя-*
2089 *ра*. Тя се изразява не толкова в открито неверие, колкото с някакво фактическо предпочитане. Когато започваме да се молим, хиляди работи или грижи, считани за спешни, изпъкват като приоритетни. Това е отново моментът на истината на сърцето и предпочитанието на любовта му. Понякога се обръщаме към Господа като към последно убежище за съдействие, но вярваме ли в Него наистина? Или вземаме Господа за съюзник, но сърцето ни е още самонадеяно. Във всички случаи липсата на вяра ни разкрива, че не сме още предразположени със смирено сърце: „Без Мене не можете да вършите *нищо*“ (Иоан. 15, 5).

2094 2733 Друго изкушение, на което отваря врата самонадеяността, е *леността*. Духовните отци я разбират като форма на депресия, дължаща се на отпускане в аскезата; на спад в бдителността; на липса на предпазване на сърцето: „Духът е бодър, а плътта – немощна“ (Мат. 26, 41). Колкото по-отвисоко паднеш, повече се нараняваш.
2559 Болезненото отчаяние е обратно на самонадеяността. Който е смирен, не се учудва на своята нищета. Тя го води към по-голямо доверие да издържи твърдо в постоянството.

¹⁹ Вж. Лук. 8, 6. 13.

III. Синовното доверие

2734 Синовното доверие се поставя на изпитание и се проявява в страданието.²⁰ Главната трудност засяга просителната молитва за себе си и за другите в ходатайството. Някои дори спират да се молят, защото мислят, че прощението им не е удовлетворено. Тук се поставят два въпроса: Защо мислим, че прощението ни не е било удовлетворено? И как молитвата ни е удовлетворена „наистина“? 2629

ЗАЩО СЕ ОПЛАКВАМЕ, ЧЕ НЕ СМЕ УДОВЛЕТВОРЕНИ?

2735 Преди всичко би трябвало да ни учуди едно наблюдение: когато хвалим Бога или Му благодарим за Неговите благодеяния въобще, ние не се безпокоим да узнаем дали нашата молитва Му е приятна; напротив, искаме да видим резултата от нашата молба. Какво е впрочем Божият образ, който мотивира нашата молитва: средство, с което си служим за облага, или Отец на нашия Господ Исус Христос? 2779

2736 Убедени ли сме, че „не знаем за какво да се молим, както трябва“ (*Рим.* 8, 26)? Искане ли от Бога „подходящите блага“? Нашият Отец знае добре от какво имаме нужда още преди да поискаме от Него.²¹ Но той очаква нашата молба, защото достойнството на чедата Му е в тяхната свобода. Обаче за да познаем наистина волята на Бога, трябва да се молим с Неговия Дух на свободата.²² 2559 1730

2737 „Нямате, защото не просите. Просите, а не получавате, защото зле просите, за да го разпилеете във вашите сладострастия“ (*Иак.* 4, 2-3).²³ Ако искаме с раздвоено сърце „прелюбодейно“²⁴, Бог не може да ни удовлетвори, защото Той иска нашето добро, нашия живот. „Или мислите, че напразно говори Писанието: „до ревност Бог обича Духа, който е вселил в нас“ (*Иак.* 4, 5). Нашият Бог е „ревнив“ за нас, това е знакът за истината на Неговата любов. Да вникнем в желанието на Неговия Дух и ще бъдем удовлетворени:

²⁰ Вж. *Рим.* 5, 3-5.

²¹ Вж. *Мат.* 6, 8.

²² Вж. *Рим.* 8, 2.

²³ Вж. *Иак.* 4, 1-10; 1, 5-8; 5, 16.

²⁴ Вж. *Иак.* 4, 4.

„Не се наскърбявай, ако не получиш незабавно от Бога това, което Му искаш; защото Той иска да те облагодетелства още повече с твоето постоянство да бъдеш с Него в молитвата.“²⁵ „Той иска нашето желание да се изпита в молитвата. Така Той ни предразполага да приемем това, което Той е готов да ни даде.“²⁶

КАК НАШАТА МОЛИТВА ДА БЪДЕ ДЕЙСТВЕНА?

2568 2738 Откровението на молитвата в икономеята ни учи, че вярата се
 307 крепи върху делото на Бога в историята. Синовното доверие е поро-
 дено от Неговото истинско дело: страданието и Възкресението на
 Неговия Син. Християнската молитва е сътрудничество с Неговото
 Провидение, с Неговия промисъл на любов към хората.

2778 2739 При св. Павел това доверие е смело²⁷, основано на молитвата
 на Духа в нас и на вярната любов на Отца, Който ни даде Своя Един-
 ствен Син²⁸. Промяната на сърцето, което моли, е първият отговор
 на нашата молба.

2604 2740 Молитвата на Исус прави от християнската молитва действе-
 на молба. Той е нейният образец. Той се моли в нас и за нас. Ако
 сърцето на Сина търси само това, което е угодно на Отца, как сърце-
 то на осиновените чеда би се привързало повече към даровете, от-
 колкото към Дарителя?

2606 2741 Исус се моли също и за нас, на наше място и в наша полза.
 Всички наши молби са били съсредоточени веднъж завинаги в Не-
 говия вик на Кръста и изпълнени от Отца в Неговото Възкресение.
 Ето защо Той не спира да ходатайства за нас пред Отца.²⁹ Ако наша-
 та молитва е решително съединена с тази на Исус в доверието и
 2614 синовната дързост, ние получаваме всичко, каквото искаме в Него-
 во име, дори много повече от това, което искаме: Самия Свети Дух,
 Който съдържа всички дарове.

²⁵ EVAGRIUS PONTICUS, *De oratione*, 34: PG 79, 1173.

²⁶ SANCTUS AUGUSTINUS, *Epistula*, 130, 8, 17: CSEL 44, 59 (PL 33, 500).

²⁷ Вж. *Рим.* 10, 12-13.

²⁸ Вж. *Рим.* 8, 26-39.

²⁹ Вж. *Евр.* 5, 7; 7, 25; 9, 24.

IV. Постоянство в любовта

2742 „Непрестанно се молете“ (1 Сол. 5, 17); „като благодарите винаги за всичко на Бога и Отца, в името на Господа нашего Иисуса Христа“ (Еф. 5, 20), „с всяка молитва и просба молете се духом във всяко време и старайте се за същото това с всяко постоянство и молба за всички светии“ (Еф. 6, 18). „Не ни бе наредено да работим, да бдим и да постим постоянно, но да се молим непрестанно е закон за нас.“³⁰ Този неуморен ревностен плам идва само от любовта. Противно на нашата трмавост и леност, битката за молитвата е битка на *любовта*, смирена, доверчива и постоянна. Тази любов отваря сърцата ни за три очевидни достойнства на вярата, светли и животворни. 2098 162

2743 Да се молим *е винаги възможно*: Времето на християнина е времето на възкръсналия Христос, Който е с нас „през всички дни“ (Мат. 28, 20), каквито и да са бурите.³¹ Нашето време е в Божията ръка:

„Да се отправя усърдна и постоянна молитва е възможно дори на пазара или в самотна разходка; седнали в магазина, докато купувате или докато продавате, или дори когато готвите.“³²

2744 Да се молим *е жизнена необходимост*. Доказването на обратното не е убедително: „Живейте духом и не ще изпълнявате прищевките на плътта.“³³ Как Свети Дух може да бъде „наш Живот“, ако сърцето ни е далеч от Него?

„Нищо не е така ценно, както молитвата. Тя прави възможно това, което е невъзможно, и лесно това, което е трудно. ... Невъзможно е да греши човек, който се моли.“³⁴

„Който се моли, се спасява със сигурност; който не се моли, със сигурност се осъжда.“³⁵

2745 Молитвата и *християнският живот са неделими*, защото става дума за същата любов и същото себеотрицание, което произ- 2660

³⁰ EVAGRIUS PONTICUS, *Capita practica ad Anatolium*, 49: SC 171, 610 (PG 40, 1245).

³¹ Вж. Лук. 8, 24.

³² SANCTUS IOANNES CHRYSOSTOMUS, *De Anna sermo*, 4, 6: PG 54, 668.

³³ Вж. Гал. 5, 16-25.

³⁴ SANCTUS IOANNES CHRYSOSTOMUS, *De Anna sermo*, 4, 5: PG 54, 666.

³⁵ SANCTUS ALFONSUS MARIA DE LIGUORI, *Del gran mezzo della preghiera*, pars 1, c. 1, ed. G. CACCIATORE (Roma 1962) p. 32.

тича от любовта; за същата синовна и любяща съгласуваност с любящия промисъл на Отца; за същото преобразуващо единение в Светия Дух, Който ни уподобява все повече с Исус Христос; за същата любов за всички хора, тази любов с която Исус ни възлюби. „Та всичко каквото поискате от Отца в Мое име, ще ви го даде. Това ви заповядвам: „Да любите един другия“ (Иоан.15, 16-17).

„Непрестанно се моли този, който свързва молитвата с дела и делата с молитвата. Само така можем да осъществим принципа да се молим непрестанно.“³⁶

МОЛИТВАТА НА ЧАСА НА ИСУС

1085 2746 Когато идва Неговият час, Исус се моли на Отца.³⁷ Неговата молитва, най-дългата, предадена от Евангелието, обхваща цялата икономия на Сътворението и Спасението, както и Неговата Смърт и Неговото Възкресение. Молитвата на Часа на Исус остава винаги Негова, както Неговата Пасха, случила се „веднъж завинаги“, присъства в литургията на Неговата Църква.

2747 Християнското Предание я нарича с пълно право „свещеническата“ молитва на Исус. Тя е молитвата на нашия Велик Първосвещеник, тя е неделима от Неговата Саможертва, от Неговото „преминаване“ (Пасхата) към Отца, където Той е „посветен“ изцяло на Отца.³⁸

518 2748 В тази Пасхална, жертвена молитва всичко е „съединено“ в Него³⁹: Бог и светът, Словото и плътта, вечният живот и времето, любовта, която се жертва, и грехът, който Го предава, присъстващите ученици и онези, които ще повярват в Него чрез тяхното слово, 820 унижението и славата. Това е молитвата на Единството.

2749 Исус изпълни всичко в делото на Отца. Неговата молитва, както и Неговата саможертва, се простират до свършването на времената. Молитвата на Часа изпълва последните времена и ги води към тяхното завършване. Исус, Синът, на Когото Отец всичко даде, поверява всичко на Отца и едновременно с това говори с върховна

³⁶ ORIGENES, *De oratione*, 12, 2: GCS 3, 324-325 (PG 11, 452).

³⁷ Вж. *Иоан.* 17.

³⁸ Вж. *Иоан.* 17, 11. 13. 19.

³⁹ Вж. *Еф.* 1, 10.

свобода⁴⁰ в името на властта, която Отец Му е дал – власт над всяка плът. Синът, станал Слуга, е Господ – *Пантократор*. Нашият Велик Първосвещеник, Който се моли за нас, е същият Този, който се моли в нас, и Бог, Който ни изслушва. 2616

2750 Именно влизайки в светото име на Господ Исус, ние можем да приемем отвътре молитвата „Отче наш“, която Той ни учи. Неговата свещеническа молитва дава вътрешно вдъхновение на големите прошения в „Отче наш“: грижата за Името на Отца⁴¹; страданията за Неговото Царство (Славата), изпълването на волята на Отца⁴²; на Неговия Спасителен Промисъл;⁴³ и освобождаването от злото⁴⁴. 2815

2751 Най-последно, в тази молитва Исус ни разкрива и неразделното „познаване“ на Отца и Сина⁴⁵, което е самата тайна на Молитвения живот. 240

Накратко

2752 *Молитвата предполага усилие и борба срещу нас самите и срещу хитрините на Изкусителя. Битката за молитвата е неразделна от „духовната битка“, необходима, за да се действа постоянно според Духа на Христос. Молим се, както живеем, защото живеем, както се молим.*

2753 *В битката за молитвата ние се изправяме срещу погрешните схващания; срещу различни разбираня; срещу нашите неуспешни опити да се молим. На тези опити, които всяват съмнение за полезността или възможността за молитва, трябва да се отговори със смирение и постоянство.*

2754 *Главните трудности в молитвената практика са разсеяността и сухотата. Лечебното средство се крие във вярата, обръщането и бдителността на сърцето.*

⁴⁰ Вж. *Иоан.* 17, 11. 13. 19. 24.

⁴¹ Вж. *Иоан.* 17, 6. 11. 12. 26.

⁴² Вж. *Иоан.* 17, 1. 5. 10. 22. 23-26.

⁴³ Вж. *Иоан.* 17, 2. 4. 6. 9. 11. 12. 24.

⁴⁴ Вж. *Иоан.* 17, 15.

⁴⁵ Вж. *Иоан.* 17, 3. 6-10. 25.

- 2755 *Две чести изкушения заплашват молитвата: липса на вяра и леност, която е форма на депресия, дължаща се на отпускане в аскезата и водеца до обезсърчение.*
- 2756 *Синовното доверие е подложено на изпитание, когато имаме чувството, че не сме винаги удовлетворени. Евангелието ни приканва да се запитаме дали нашата молитва е съобразна с волята на Духа.*
- 2757 *„Непрестанно се молете“ (1 Сол. 5, 17). Да се молим е винаги възможно. Това е дори жизнена необходимост. Молитвата и християнският живот са неразделни.*
- 2758 *Молитвата на Часа на Исус, наречена с основание „свещеническа молитва“⁴⁶, обобщава цялата Икономия на Сътворението и на Спасението. Тя вдъхновява големите прошения на „Отче наш“.*

⁴⁶ Вж. Иоан. 17.